



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Juvenis 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

text. in d. c. 2, De iurejur. Æquiparat quidem juramentum & fidei interpositionem, sed quoad argumentum, quod ibi tractatur. Sive enim quid utrimque mutua fide sive adjecto juramento promissum sit, pro non servante suam promissionem etiam alteri liberum est, ex parte sua promissionem deserere, juxta Juris regulam: Frustra si bi fidem à se præstitam servare recusat, c. Frustra De R. l. lib. 6, Porro in c. 2, sup. De fideiuss. religio fidei & juramentum conjunctim ponuntur, interjecta copulâ, atque idcirco conjunctim accipienda sunt.

9 Postremò textus in d. c. Juramentum æquiparat quidem juramentum, & simplicem loquelam, sed id quoad Deum, sic enim inquit: Dominus inter Juramentum & loquelam nostram nullam vult esse distantiam: quia sicut in juramento nullam convenit esse perfidiam, ita quoque in verbis nostris nullum debet esse mendacium. Itaque quoad peccatum, quod utroque casu incurritur, nulla differentia est, non verò quoad gravitatem peccati; quo scilicet perjurus gravius obstringitur, quam alter simplicis loquelâ suâ, sicut ibidem rectè annotavit Glos. & Panorm. in c. 3, sup. De pactis.

10 Deinde in foro exteriori aperta differentia est inter juramentum & simplicem loquelam: nam illius transgressio perjurium incurrit, & repellitur à perhibendo testimonio, c. Testimonium 54, sup. De testib. can. Rufinus XI. quest. 1, & l. Si quis major 41, C. De transact. non item is, qui simpliciter, vel etiam data fide quid asserit vel negat, cum id nullo jure expressum sit. Item solidius substitit, quod juramenti accessione corroboratum

est, can. 1, xxii. quest. 1, neque testi, quantumcumque etiam religiosus sit, creditur nisi jurato, c. Nuper 52, sup. De testib. & l. Jurisjurandi 8, C. De testib. Imò confirmantur ea juramento, quæ alioquin per simplicem loquelam contracta aut gesta, ipso jure non subsistunt, ut in c. Debitores 6, & c. Cum coningat 18, sup. De iurejur.

Neque nos turbare debet, quòd Andr. Gail d. observ. 59, in Camera Imperiali observari affirmat in Principibus & Illustribus personis, quòd promissio sub fide sua in omnibus vim veræ & juratæ promissionis habeat. Nam id potius ex consuetudine Germaniæ, quam certâ lege receptum, propter summam estimationem Principum & illustrium personarum Germaniæ nostræ. Sicut in simili videmus singulari privilegio & longâ observatione obtentum esse in Aultria & in Bohemia, quòd nobiles & illustres personæ personæ liter comparet ad perhibendum testimonium non teneantur, sed sufficiat per scripturam sub fide sua absque corporali juramento deposituisse, & depositionem obsignatam judici examinatis transmississe, sicut testatur idem Andr. Gail. lib. 1. observ. 101, num. 14, ubi & idem in Bavaria & in aliis locis receptum testatur, ita quòd eorum sigilla, & propriæ manus subscriptio loco juramenti sit. Verum hæc omnia singulari jure, id est, vel ex privilegio, vel consuetudine locorum introducta sunt, & in certis tantummodò personis, non verò in aliis. Unde ad alios minimè pertrahenda sunt, sed in his planè distinguenda est fides data, sive interposita ab ipso juramento.

In Cap. Juvenis 3.

S U M M A R I A.

1. Species facti Consobrini & Consobrina qui dicantur.
2. Septennium completum in sponsalibus contrahendis an requiratur.
3. Inter septiemes verum matrimonium non contrahitur.
4. Impedimentum publicæ honestatis quod dicatur, quando & inter quos inducatur.
5. Conc. Tridentini circa hoc moderatio.
6. Impedimentum hoc oritur ex puris sponsalibus, non conditionalibus.

CAP. hoc celebre est & unicum quoad decisionem suam. Cujus hæc species proponitur. Juvenis quidam puellam nondum septennem in uxorem duxerat, quam fortè & hæc immatura ætate tentaverat cognoscere. Accidit autem, quòd defuncta hæc puella, idem juvenis aliam ejusdem puellæ duxerit consobrinam. Dicuntur autem Consobrini vel Consobrinx, qui quæve ex fratribus vel sororibus nati sunt, §. 4, Instit. De gradib. cognat. De quare consultus Summus Pontifex referibit hoc Cap. nostro, quòd consobrina illa tamquam injusta uxor à juvene removeri debeat. His rationibus ductus, quòd in

re dubia id quod certius videtur, capere debeamus. Est autem certius, id est, securius, ut potius præsumamus puellam à juvene cognitam fuisse, quàm incognitam, ne si forte cognita fuerit, iniuste detineatur consobrina in matrimonio, contra præscriptum SS. Canonum, de quo in c. penult. in fine De consang. & affinis Altera ratio est, propter honestatem Ecclesiæ, quam vocamus publicæ honestatis iustitiam; quâ prohibemur cum consobrina sponsæ contrahere matrimonium, uti paulò post latius explicabitur.

Ut autem rectius hæc intelligantur, sciendum est, in sponsalibus contrahendis requiri, ut minimum septennium sit completum, cap. Literas 4. cum c. seq. & c. Ad dissolvendum 13, infra De sponsat. impub. Et in sponsalibus 14. in fine D. De sponsalibus, quia hæc ætate inest aliquod Judicium animi, quod sufficit in contrahendis sponsalibus, d. l. In sponsalibus ut potè jam superatâ infantia, quæ septimo ætatis anno expirat, l. Si infans 18 C. De jure delibet

Et licet Panormit. hæc existimet septennium in sponsalibus inveniendis præcisè requiri, eo quòd hoc tempus certò definitum sit à jure, uti sit in aliis casibus, qui certam & præscriptum tempus à jure habent, quod anteverti nequaquam potest, veluti in testamento condendo, l. Quâ ætate 5. D. De testam. tum in tutela & cura, uti sit. C. Quando tutor vel curator esse desinat; contra tamen & quidem rectius sentiunt Bernard. Innocent. Andr. hic, qui & hoc septennium ætatis malitiâ anticipari & suppleri posse existimant. Idem tradit hic ex communis sententia Joan. Ant. Georgius, quem vulgò Præpositum appellamus, addens ex eo malitiam præsumi, si puella pariat se more uxoris attentari. Cui sententiæ suffragatur & D. Thomas in 4. lib. Sentent. quest. 27. ad 7. arg. & Covarr. De sponsalibus cap. 2. Et comprobatur text. noster, dum loquitur de puella nondum septenni: tum & ratio juris consulti in d. l. In sponsalibus dum putat sufficere in sponsalibus contrahendis, quòd sponsi intelligant, quid agant; non igitur certa & determinata ætas requiritur. Si enim secus statuamus, puellam, de qua noster textus, ante septimum ætatis annum sponsalia contraxisse, neque malitiam in ea supplevisse ætatem, eveniet, quòd Pontificis decisio nulla ratione defendi possit, dum vult eundem juvenem, à consobrina, cum qua postea contraxit, separandum esse. Nam si priora sponsalia nulla fuerint, nihil impedit, quin cum posteriore, eaque consobrina constiterit

matrimonium. Non enim præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, cap. Non præstat De R. I. lib. 6. Quare igitur non similiter & in sponsalibus admittimus, judicium quoddam animi ante septennium per malitiam suppleri posse?

Verùm Panormit. hæc circa finem duo circa textum nostrum considerat: unum, quòd juvenis ille forsitan puellam attentaverit; alterum, quòd honestas Ecclesiæ intervenerit; quia dicebatur uxor ipsius, ac proinde putat hæc duo necessariò requiri, ut dispositio text. nostri locum habeat. Quod sanè colligi ex eo videtur, dum textus utramque rationem simul conjungit. Ego tamen opinor, alteram rationem, videlicet de sponsalibus contractis, sufficere; ex quibus scilicet solis hoc impedimentum publicæ honestatis oritur, ut inf. latius dicam. Unde cum in priori puella malitia suppleverit ætatem septennem, non aliter quàm in matrimonio ætas puerilis suppletur malitia, cap. De illis & cap. fin. inf. ut prox. relinquatur matrimonium cum secunda uxore contractum ipso iure nullum esse, propter publicæ honestatis iustitiam.

Observandum autem hæc, licet textus noster loquatur de matrimonio inter juvenem & puellam nondum septennem contracto, non tamen hoc verum matrimonium fuisse, sed de facto contractum: siquidem ea ætate perperam matrimonium contrahitur, c. 2. & ibi latius inf. ut prox. De sponsat. impub. Sed huiusmodi matrimonium resolvitur in sponsalia iuris interpretatione, c. unico & idem quoque De sponsat. impub. lib. 6. ut eo saltem modo contractus valeat, quo valere potest, arg. l. Si tam angusto 12. D. De servitut.

Habemus itaque in hoc textu nostro unum impedimentum matrimonii tam contrahendi quàm contracti dirimendi, videlicet propter honestatem, cui convenit textus in c. Literas, cum duob. c. seq. inf. ut prox. Quàm honestatem passim appellare solemus publicæ honestatis iustitiam: siquidem honestum non est, ut sponsam illam sibi quis in uxorem adsciscat, quæ illi quodam modo affinis est, propter sponsalia cum eius consanguinea ante contracta; cum in nuptiis non tantum id quod licet, sed & id, quod honestum est, spectari debeat, l. Servius 8. D. De gradib. & affinis junctal. Semper in conjunctionibus 4. 2. D. De ritu nupt. Quo fit, ut & Justinianus hanc honestatem sequutus prohibuerit nuptias cum sponsa patris, item cum sponsa filii, & si uxor sua Infit. De nupt.

Neque inter sponsalia legitimè contracta sint, an inter eos, inter quos alias non potest consistere matrimonium, puta inter consanguineos, affines, solemnè voto religionis adstrictos, aliosque similes, dummodò sponsalia non sint nulla ex defectu consensus. Sufficit enim ad inducendam hanc publicæ honestatis justitiam sponsalia tantummodò valere jure quodam naturali, propter naturalem consensum, qui inter utrumque intercessit, etiam si juris humani auctoritate destituta sit, per text. in c. unico in princ. De sponsalib. lib. 6. & ibidem Philip. Franc. sub num. 3. c. Ad audientiam 4. inf. 404

Quod tamen mirum videtur, propter hanc juris regulam; Non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, c. Non præstat De R. l. lib. 6. & §. ex eo Instit. Quibus modis testam. infirmen. At verò sponsalia ab iis contracta, inter quos matrimonium consistere non potest, nullius sunt momenti, l. Oratio 6. D. De sponsalib. Non igitur, & c. Sed, ut dixi, sufficit ad inducendam publicam honestatem, quòd sponsalia saltem naturali consensu consent, & sic saltem, quoad opinionem vulgi falsò existimantis ea valida esse, generent hanc honestatem. Quippè in conjunctione matrimonii, etiam id quod honestum est spectare convenit, sicut & paulò antè meminimus, per text. in d. l. Semper in conjunctionib. D. De ritu nupt. A quo tamen hodie discessum est per Conc. Trident. cujus verba statim subjeciam

Hoc verò impedimentum publicæ honestatis extenditur, instar consanguinitatis & affinitatis, ad quartum gradum, ita quòd consanguinei sponsi intra quartum cognationis vel affinitatis gradum constituti, non possint cum eadem sponsa matrimonium contrahere, & è diverso, cap. Sponsam 8. & ibi Panorm. supra eod. & Philip. supra citato loco.

Atq; hæc quoad jus Decretalium hic profite-mur. Hodie enim ex dispositione Concilii Tridentinialio jure utimur, cujus verbaliter hic adscribere: Justitiæ publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacumque ratione valida non erant, sancta Synodus prorsus tollit. Ubi autem valida fuerunt, primum gradum non excedant: quoniam in ulterioribus gradibus non potest hujusmodi prohibitio absque dispendio observari, text. in cap. 3. Sess. 24. de reformat. matrim. Ex qua moderatione Concilii Tridentini efficitur, quòd hodie inter me & sponsam mei fratris Subdiaconi, vel Religiosi, vel aliter impediti rectè contrahatur matrimonium: item inter me & filiam sponsæ meæ. Quod autem jure Decretalium minimè admittebatur, ut jam antè demonstravimus.

Dum tamen hic meminerimus primò, Concil. Trid. non loqui de sponsalibus de præsentì, quæ verum matrimonium constituunt, sed de sponsalibus de futuro, ex declaratione Pii V. in Extravag. Ad Romanum edita Anno 1568.

Præterea meminisse oportet, hoc publicæ honestatis impedimentum oriri ex puris sponsalibus, non verò ex conditionalibus, c. unico §. fin. De sponsalib. lib. 6. Pura vocamus, quæ purè, id est, absque conditione concepta sunt: Conditionalia, quæ conditionem annexam habent; veluti, si pater consenserit, vel mihi tantum donaveris, c. 2. & c. 5. inf. De condit. appos. Si quidem conditio, antequam eveniat, nullam obligationem, nullumque effectum præsentem inducit, sed ex eventu ejus pender, §. ex stipulatione Instit. De verb. oblig. l. Cedere 213. D. De verb. signif. proinde si postea nondum existente conditione sponsus cum torore sponsæ vel alia ejus consanguinea contraxerit matrimonium, non dirimetur idcirco hoc matrimonium, & è contrà, d. cap. unico §. fin.

In Cap. Ad audientiam 4.

Sententia hujus Capituli quæ sit, intelligitur dicta sunt. Ex iis, quæ Capite proxime præcedenti

In Cap. De illis 5.

SUMMARIA.

1. Sponsa in discessu videtur propter discessum sponsi.
2. An & quamdiu sponsa teneatur expectare sponsum absentem.

Alius